

ЕЛЕНА НИКОЛОВА
ЗА АВТОРА И КНИГАТА

chitanka.info

Мнозина смятат, че финландската литература е твърде „локална“, твърде тясно свързана с финландския бит и природа и това я прави непонятна за читателите чужденци. Още повече, че в нея почти винаги присъствува и друг компонент — специфичният трудно разбираем хумор на финландеца. Истина е, че климатът и условията на живот в тази малка северна страна с необикновено красива природа създават фон и атмосфера на литературата ѝ, непознати за читателите от другите страни. Но по-скоро основната причина за трудното проникване на финландската литература зад граница е бариерата на езика — никакъв мост не свързва финландския с другите световни езици. Защото, колкото чуждо да е едно произведение, колкото сурови и странни характери да описва, ако то има художествени достойнства, невъзможно е да не увлече читателя. А в съвременната финландска литература има не малко произведения със значителни достойнства. Особено след последната война, която стана повратен момент в развитието на новата финландска литература. Независимо от различните стилистични и изобщо експериментални търсения както в прозата, така и в поезията обединяващата, характерна за повечето литературни творци черта е по-критичното, по-мащабното мислене и по-изявено политическо виждане.

Навлизането на по-съвременни елементи във финландската проза става по-умерено, отколкото в поезията. И все пак паралелно с традиционната линия се развива и едно ново направление, което, макар да не носи рязко изявени черти и да не привлича драстично вниманието към себе си, се обособява ясно в 50-те години. То е изразено може би най-пълно в творчеството на Вейо Мери, най-популярният от поколението писатели, изявило се в 50-те години.

Вейо Мери е роден през 1928 год. във Виборг в семейство, в което офицерството е потомствена професия. Още от дете той е усвоил безброй знания за войната и живота на военните. И може би по „семейна традиция“ много от неговите произведения имат за тема войната. (В. Мери завършва история, но се отдава на писателска дейност.) Романът „Въже от Манила“ му донесе необикновена популярност в страната и чужбина.

Фабулата на този малък роман е извънредно проста: един финландски войник намира на шосето съвсем ново, здраво въже и отивайки си в отпуск, решава да го занесе на жена си. За да не му го

вземат военните полицаи по пътя, той замолва другарите си да навият въжето около тялото му. Във влака с отпускари той седи неподвижен и едва не се задушава, а през това време войниците се шегуват, разказвайки си всевъзможни истории — смешни, зловещи, груби, нелепи, невероятни. Според известния финландски критик Кай Лайтинен, главен редактор на най-голямото литературно списание „Парнас“, те напомнят отделни сцени от „Приключенията на храбрия войник Швейк“ или гротескната комичност на Чаплин. Въмъкването на анекдоти и всякакви допълнителни истории е характерно за творчеството на Мери — те представляват вариации на централната тема, допълват я, разширяват, задълбочават. В случая читателят остава с впечатление, че е заплетен някакъв лабиринт, от който героите не могат да се изтръгнат — безсмисленият лабиринт на войната. Мери рисува критични ситуации и изхода, който неговите герои намират от тях. Но той показва само техните постъпки, не винаги причините, не хода на мислите им или душевните движения. Авторът не обича да обяснява, остава тълкуването на читателя. Неговата цел е да създаде оня плътен свят, оная гротескна атмосфера, реална и сатирична едновременно, в която читателят е принуден да се смее над неща, които далеч не са смешни. За него известният шведски поет, носител на Ленинска награда за мир, Артур Лундквист, казва:

„Литературното майсторство на В. Мери може да се види в точната наблюдателност и лекота на разказа му. Неговият пръв художествен елемент е хуморът, необуздан, остър и интелектуално критичен сред една земна народна простота.“

В абсурдните ситуации, в абсурдните реакции на героите както в централната случка, така и в нанизаните около нея истории и измислици, навред прозира само едно — грубостта, жестокостта и абсурдността на войната. Те илюстрират една дълбоко човечна мисъл: че войната е безсмислена и нелепа, че тя не може нищо да даде на обикновения човек — дори едно въже, една нищо и никаква, никому ненужна връв. Но тя го смазва, унищожава, преследва и в мирните му дни. И когато е вече в дома си, всред семейството, освободил се от

телесните мъки на кошмарното пътуване и иска да я забрави, героят Юсси Кепилля е принуден цяла вечер да слуша разказите пък на стареца съсед от Първата световна война.

Вейо Мери е един от най-много превежданите съвременни финландски прозаисти. „Въже от Манила“ е преведен в дванадесет европейски страни, между които СССР, Полша, Унгария, а също така и в Америка. Досега В. Мери е издал две томчета разкази и шест неголеми романа, към които задграничните издатели вече са насочили вниманието си. „Една жена в огледалото“ излиза в Швеция, Дания, Унгария, „Пръснати корени“ — в Швеция и Полша.

В лицето на Вейо Мери българската читателска публика ще срещне един утвърден, своеобразен, извънредно талантлив майстор на художественото слово.

Елена Николова

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.